

Høringsuttalelse fra Kongsvingers komite for Oppvekst og læring til forslag om tilbudsstrukturen for videregående opplæring i Innlandet – skoleårene 2026/27-2030/31

Kongsvingers komite for Oppvekst og lærings innstilling

1. Kongsvinger kommunestyre støtter Fylkeskommunedirektørens innstilling til vedtak og forslag om tilbudsstrukturen for videregående opplæring i Innlandet skoleårene 2026/27-2030/31 med presisering i punkt 2.
2. Kongsvinger kommunestyre anmoder om opprettholdelse av studieplasser til VG2 datateknologi og elektronikk. Det samme gjelder framtidige vurderinger av studietilbud, der søkermassen er tilstrekkelig for et tilbud elevene allerede har planlagt og valgt.

Saksopplysninger

Fylkestinget vedtok i sak 66/2024 Framtidig skole- og tilbudsstruktur og alternative opplæringsmodeller i Innlandet fylkeskommune. Fylkeskommunedirektøren er nå bedt om å legge frem høringsnotatet til politisk behandling, og saken vil omhandle fylkeskommunedirektørens vurderinger knyttet til tilbudene som foreslås i en fireårig tilbudsstruktur. Tilbudet for voksne innarbeides i strukturen og prosessen sammen med tilbud til ungdom.

Ny opplæringslov legger føringer for at fylkeskommunen i planlegging og utbygging av det totale videregående opplæringstilbudet skal legge stor vekt på kompetansen samfunnet trenger, jf Opplæringslovens § 5-3. 4-årig tilbudsstruktur i videregående opplæring i Innlandet fylkeskommune søkes utformet slik at det sikres utdanningstilbud med høy faglig kvalitet, stabilitet og forutsigbarhet når elevgrunnet synker i årene fremover. Samtidig gir også lovverket søkerne sterke rettigheter.

Rettighetene til ungdom er i utgangspunktet uendret når det gjelder selve elevinntaket. Voksne sin rettighet i ny opplæringslov gir en styrket og tydeligere rett til videregående opplæring og til å fullføre yrkes- eller studiekompetanse.

Fylkeskommunedirektøren mener det er viktig å se tilbudene til ungdom og voksne i sammenheng, for om mulig å svare opp samfunnets behov for kompetanse enda bedre. Tilbudet til voksne skal foregå innenfor gitte økonomiske rammer, noe som også setter begrensninger for hvor bredt tilbud man kan gå ut med. Dersom det innenfor gitte fagområder er utfordringer med å skaffe nok læreplasser til ungdom, er det uheldig å samtidig sette i gang tilbud til voksne. Derimot kan det i motsatt fall være relevant å

sette i gang tilbud til voksne der lærebedriftene mangler lærlinger fra ungdomsopplæringen, for eksempel innenfor industriell matproduksjon eller andre fag som har manglende rekruttering i ungdomsopplæringen.

Her kan dere lese saksdokumentene: [Fireårig tilbudsstruktur for videregående opplæring på høring - Innlandet fylkeskommune](#)

Vurdering

Betraktninger i forhold til høringsnotatets innhold

Kongsvinger kommunestyre viser til tidligere Høringsuttalelse fra Kongsvinger kommune til forslag om framtidig skole -og tilbudsstruktur og alternative opplæringsmodeller, se vedlegg. Kommunestyret vil bemerke en kort høringsfrist, samt høringsperiode i sommerferie gjør det vanskelig å gi tilstrekkelig gjennomarbeidet høringssvar.

Kongsvinger kommunestyre støtter i sin høringsuttalelse stort sett Fylkeskommunedirektørens innstilling til vedtak og forslag om tilbudsstrukturen for videregående opplæring i Innlandet – skoleårene 2026/27-2030/31, det vil si forslagene som kommer frem i saksframlegget og høringsnotatet. Kongsvinger kommunestyre har i tillegg noen innspill til foreslått tilbudsstruktur.

Fylkeskommunedirektøren har i høringsnotat lagt opp til få endringer i tilbudene til ungdom, da fylkestingssak 66/2024 og 93/2024 har gitt relativt klare føringer for videre tilbudsstruktur. Det innebærer at tilbudene som foreslås, vil være tilnærmet det samme som i fylkestingets vedtak fra desember 2024, med noen få unntak. Dette er i tråd med svar i tidligere Høringsuttalelse fra Kongsvinger kommune til forslag om framtidig skole - og tilbudsstruktur og alternative opplæringsmodeller.

Folkehelsemessige vurderinger og konsekvenser. Økonomiske betraktninger

Kongsvinger kommunestyre støtter fylkeskommunedirektørens forslag om at det er viktig å se tilbudene til ungdom og voksne i sammenheng, for om mulig å svare opp samfunnets behov for kompetanse enda bedre. Den nye opplæringslov legger også føringer for at fylkeskommunen i planlegging og utbygging av det totale videregående opplæringstilbudet skal legge stor vekt på kompetansen samfunnet trenger.

Kongsvinger kommunestyre støtter at et 4-årig tilbudsstruktur i videregående opplæring i Innlandet fylkeskommune blir utformet slik at det sikres utdanningstilbud med høy faglig kvalitet, stabilitet og forutsigbarhet når elevgrunnet synker i årene fremover. Kongsvinger kommunestyre ser det som viktig, for både Innlandet fylkeskommune og for Kongsvingerregionen, at det sikres en realistisk og forutsigbar fireårig tilbudsstrukturutlysning fra og med skoleåret 2026/2027, med en tilbudsstruktur hvor

opplæringstilbudene til både funksjonsnedsatte, ungdom og voksne inngår. For Kongsvinger kommunestyre vil dette være viktig for å se helhetlig på regionenes og kommunens kompetansebehov opp mot det totale opplæringstilbudet, med faglig kvalitet og bredde, og en god balanse mellom teoretiske, praktiske og kreative linjetilbud innen yrkesfag, studiespesialisering og alternative opplæringsmodeller. I tillegg vil bruken av Karriere Innlandet og ni regionale karrieresentre gi en mulighet for å tilby en bred tilbudsportefølje for voksne.

Kongsvinger kommunestyre ønsker å ha best mulig skolekvalitet. Det er viktig å øke utdanningsnivået og sikre gjennomføringsgraden. Folkehelseprofilen i Innlandet og i Kongsvinger har en svakere profil enn øvrige fylker innen økonomi, helse, utdanningsnivå og antall i arbeid. I prosjektet «Ung inkludering» blir det vist til tall fra SSB (des.21) og Nav (sept.21). Tallene viser at barn i familier som mottar sosialhjelp er høyere enn ønskelig og det påvirker barns framtid, både med tanke på utdanning, jobbmuligheter og psykososiale forhold.

For å endre eller styrke folkehelseprofil, og unngå utenforskap i Kongsvinger, mener Kongsvinger kommune at et bredt og kvalitativt godt skoletilbud i kommunen innen både yrkesfag og studiespesialisering er svært viktig. Elevene må få vite at de har anledning til å begynne på og fullføre et skoleløp i egen region og som gir dem ønsket kompetanse (vitnemål med studiekompetanse, planlagt grunnkompetanse, fag- eller svennebrev). Det er også viktig med tanke på fysisk og psykisk helse – folkehelseprofilen tatt i betraktning. Forutsigbarheten, der elevenes skoletilbud består som et sterkt, mangfoldig og variert tilbud og kan gjennomføres i Kongsvinger, er derfor viktig for kommunen. Den foreslåtte tilbudsvifta i videregående opplæring svarer, slik Kongsvinger ser det, stort sett ut samfunnets behov i Kongsvinger.

Et godt og sterkt utdanningstilbud i Kongsvinger er også viktig for å kunne videreutvikle kommunens samarbeid og tverrfaglige nettverk med Høyskolesenteret i Kongsvinger, Senter for digitalisering og bærekraft (Creds), Innlandet Science Park Kongsvinger og næringslivet. Yrkesfaglig opplæring for både ungdom og voksne skjer i hovedsak i tett tilknytning til arbeidslivet. Den nylige lovendringen som gir voksne rett til læreplass, vil kreve økt dialog med lærebedrifter for å ivareta fylkeskommunens formidlingsansvar også overfor voksegruppa.

I Innlandet viste søkertallene for inntak til videregående skole skoleåret 2025-2026 en økning fra 58 % til 63 % i andelen som søker yrkesfag. Statistikken de siste årene viser en stabil fordeling blant voksne søkere, der omtrent 20 prosent søker studieforberedende utdanningsprogram, mens 80 prosent velger yrkesfaglige tilbud. Yrkesfaglig opplæring for voksne skjer i hovedsak i tett tilknytning til arbeidslivet.

Det videregående skoletilbudet skal kvalifisere for arbeid eller gi mulighet for videre utdannelse, som svarer på nasjonens kompetansebehov. Kongsvingerregionen og Kongsvinger kommune har sitt behov for kompetanse i nå- og framtid. I denne

sammenheng har det over mange år blitt jobbet godt med næringsutvikling i regionen, og et stabilt og mangfoldig videregående skoletilbud i samarbeid med det lokale næringslivet vil kunne tilrettelegge for å dekke næringslivets behov med «lokal kompetanse» og økt sjanse for å skape flere læreplasser.

Kongsvinger kommunestyre støtter at dersom tilstrekkelig antall elever på ordinært VG2 frisør og i alternativ modell frisør i skoleåret 2025/2026, legges det til rette for å videreføre VG2 frisør ved Sentrum VGS fra 2026/2027. Det er søkere på Vg1 som vil være grunnlaget for å videreføre Vg2 Frisør fra 2026-27. Om elevene som begynner på VG1 Frisør vet at de får mulighet til å begynne på og fullføre et skoleløp i egen region, vil kanskje antall søkere VG1 frisør være stabilt. Vg1 på Sentrum fylles opp med 17 førsteønsker i år, og Kongsvinger kommunestyre støtter at tilbudet videreføres ved Sentrum vgs. i den fireårige strukturen. Vg2 Frisør foreslås etablert i tråd med etterspørsel i arbeidsmarkedet og søkergrunnlag slik det fremstår til skoleåret 2025/26, noe Kongsvinger kommunestyre har forståelse for.

Kongsvinger kommune vil fremheve at vi ser det som svært positivt at frisørlinjen foreslås videreført i Kongsvingerregionen. Samtidig ønsker kommunen å understreke betydningen av å vurdere ulike organiseringer for nye tilbud og alternative modeller – særlig byggfagets alternativt modell 1+3. Det er viktig å se på løsninger som kan sikre at regionen får tilgang til den fagkompetansen som vil være nødvendig i framtiden, gjerne gjennom andre enn dagens 2+ 2 modell.

Fylkeskommunedirektøren foreslår å ikke videreføre Vg2 Datateknologi og elektronikk ved Sentrum videregående skole, selv om det startet med søkere over normtall i år. Årsaken er ønske om å styrke satsingen på Automatisering og El energi i stedet, da dette er mer sammenfallende med arbeidskraftbehovet. Skolen har også Vg2 Informasjonsteknologi, som i stor grad konkurrerer med Dataelektronikk i det samme markedet. Det står videre at bedriftene foretrekker søkere fra Vg2 Informasjonsteknologi i en 2+2 modell.

Kongsvinger kommunestyre anmoder om at VG2 Datateknologi og elektronikk opprettholdes, da en nedleggelse vil gå på bekostning av elever som har startet på et utdanningsløp i regionen som de ikke får fullført.

Kongsvinger kommunestyre støtter at det lyses ut alternativ opplæringsmodell hvor søkere som har fullført og bestått Vg1 Bygg og anleggsteknikk, kan søke direkte til opplæring i bedrift, FOB1, innenfor: Betongfaget, Blikkenslager, Maler, Murer, Stillasmontør og Taktekker. Kongsvinger kommune ser viktigheten av at søkerne her også setter opp ordinære Vg2- tilbud i skole. Dette for å sikre en lovfestet rettighet, samtidig som man har en sikkerhet dersom det ikke lar seg løse med lærekontrakt med en bedrift. Vg2 Rørlegger foreslås etablert i tråd med etterspørsel i arbeidsmarkedet og søkergrunnlag, og forslaget støttes av Kongsvinger kommunestyre.

Kongsvinger kommunestyre støtter videre forslaget om at alternative modeller ikke skal ta over for det ordinære skoletilbudet. Dette for å opprettholde de ordinære yrkesfaglige tilbud i skole samtidig som vi vet at elevgrunnet synker (UDIRS GSI-tall, SSB), samtidig som en vet at etablering av alternative modeller forsterke risikoen for at de ordinære tilbudene ikke får tilstrekkelig elevgrunnlag til å bli satt i gang. Kongsvinger kommune ser det som viktig å opprettholde så mange ordinære yrkesfaglige tilbud som mulig.

Grunnskole og videregående skole skal legge til rette for sosial utjamning og sosial mobilitet. Kongsvinger kommune ser det som viktig å opprettholde kombinasjonsklassene ved Øvrebyen videregående skole. De skal bidra til at minoritetsspråklige med kort botid i Norge skal få et bedre utgangspunkt til å mestre både språket og de faglige utfordringene de møter i videregående opplæring. FNs bærekraftsmål sier at et godt skoletilbud og økt gjennomføring bidrar til reduksjon av fattigdom, til god helse og livskvalitet og økt arbeidskraft blant innbyggere, inkludert de minoritetsspråklige. For Kongsvinger så er dette viktig med tanke på å sikre framtidens behov for utdanning, kompetanse og faglært arbeidskraft, samt oppnå økonomisk vekst.

I skrivende stund har Kongsvinger kommune 26 lærlinger totalt. Det inkluderer alle som har tilbud om fagopplæring gjennom kommunen, og som har en aktiv opplæringskontrakt. Lærlingene er fordelt slik i fagene:

- Helsearbeiderfaget: 14
- Barne- og ungdomsarbeiderfaget: 10
- Renholdsoperatørfaget: 1
- Byggdrifterfaget: 1

Kommunen har så langt i år tilsatt 12 nye lærlinger.

Kommunen har de tre siste årene erfart en færre søknadsmasse til lære plasser og yrkesløp, spesielt gjelder dette helsearbeiderfaget og barne- og ungdomsarbeiderfaget. Dette har nok en sammenheng med blant annet tilbud om helse- og oppvekstfag, 3 årig løp med generell studiekompetanse, og at flere elever søker seg inn på dette tilbudet.

Det jobbes årlig med rekruttering og kommunen er på skolebesøk for å informere om lærlingordningen i kommunen. Kommunen jobber også etter politisk målsetting om 2 lærlinger per. 1000 innbygger, det vil si 36 lærlinger til enhver tid. Dette målet ble nådd i august 2024.

Kommunen har tidligere også vært godkjent til å gi opplæring i bedrift tilknyttet IKT-servicefag, men har ingen opplæringsdrift per. dags dato. Kommunen mottar årlige henvendelser om mulighet for ledige lære plasser innen dette fagområde. Indigo er også en godkjent lærebedrift og de administrerer lærlingene selv.

Er det med fordel andre linjer som burde erstatte de foreslåtte tilbudene ved den enkelte skole?

Kongsvinger kommunestyre har vært i dialog med næringslivet, som har vært medvirkende til argumentasjonen som følger.

Næringssammensetningen av regionen, som er et industrielt kraftsentrum og stor skogregion, påvirker hvilke skoletilbud vi trenger. 7 sterke representerer over 100 regionale bedrifter, med over 4000 arbeidsplasser, hvorav en stor andel er innen industri, bygg og anlegg. En bred portefølje innen yrkesfag er derfor avgjørende for å stille næringslivets behov, samtidig som også ingeniørmangelen er tydelig blant våre medlemmer, som taler for stort behov for studiespesialisering også fremover.

Næringslivet etterlyser fagarbeidere innen linjer som ikke finnes i regionen i dag. Det har for eksempel vært jobbet for å få automasjonslinje til Sentrum vgs. Det har vært noe lavt søkertall til linjen. Samtidig vet næringslivet at mange bedrifter, og stadig flere, har behov for nettopp denne kompetansen.

Tilbud som bedrifter ønsker, og som de må rekruttere lærlinger utenfra, er kjemiprosessfag (Mapei), betongfag (bygg og anlegg) og platearbeiderfag.

Lærlingene rekrutteres hovedsakelig fra regionens videregående skoler, men også Elverum og Skedsmo. I tillegg til at flere tar imot fra Karriere Innlandet.

Er det tilbud som ikke tilbys i Innlandet og som du mener din region kan være naturlig vertskap for?

I nåværende tilbudsvifte for Innlandet er det god dekning av fag slik næringslivet ser det. Karriere Innlandet har tilbud som nå også gjelder fra året man fyller 19. 7 Sterke, har de tre siste årene jobbet med styrking av samarbeidet mellom skole/opplæring og næringslivet, og er like opptatt av *hvordan* opplæring foregår som at tilbudet skal utvides.

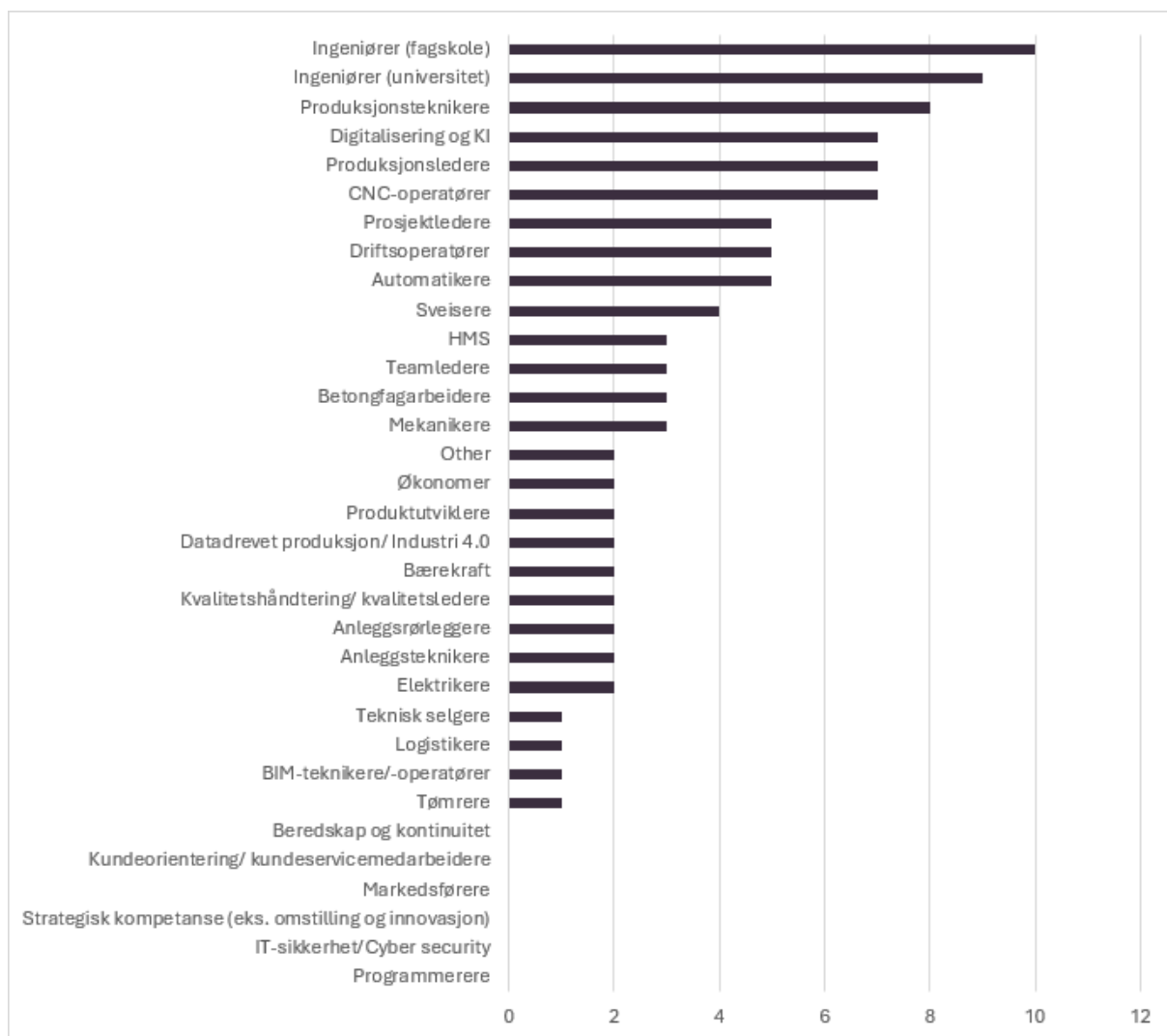
7 Sterke peker også på at altfor mange havner i utenforskap i regionen i dag, og det er et perspektiv en må ha med når løsninger skisseres. Elever får generelt for lite innsikt i de potensielle yrkene de velger i ung alder, og gir opp utdanning i et løp som ikke passer dem.

Sammen med kommunene i regionen og fylkeskommunen jobbes det med å etablere et kompetansesenter for yrkesfag, hvor strukturene i samarbeidet mellom aktørene er det viktigste. Mer sømløse overganger, hjulpet av næringslivet, skal være med på å sikre elevenes fortsettelse i løpet, fra barne- og ungdomsskole, gjennom videregående, med YFF og lærling løp, til ferdig fagarbeider, og med videre muligheter for fagskoleutdanning.

Det utredes også muligheter for et prosjekt med VA-linje, i samarbeid med Høyskolesenteret i Kongsvinger/Campus Kongsvinger, med for eksempel anleggsrørlegger, som vi vet flere i regionen har behov for. Kongsvinger ser også positivt på en eventuell etablering av en ny linje for helse og omsorg ved Sentrum videregående skole etter Bergelandsmodellen, eller en

tilsvarende modell, som et supplement til dagens tilbud. Regionen har store utfordringer knyttet til utenforskap, og et praksisnært utdanningsløp tilpasset også eldre elever vil kunne være særlig verdifullt. En slik modell vil både bidra til å sikre nødvendig rekruttering til helse- og omsorgsyrkene, og samtidig redusere antallet unge og voksne som står utenfor arbeid og utdanning.

7 Sterke har spurt hva slags kompetanse det er viktigst for bedriften å få inn utenfra de neste 5 årene (ekstern rekruttering fordi de ikke har noen internt som kan læres opp i faget), og har følgende respons:

Dette bidrar til innsikt i hva næringslivet anser som viktig i årene fremover.

Ahus Kongsvinger sykehus har 8 lærlingeplasser i helsearbeiderfaget. De tar inn fire nye lærlinger hvert år slik at de har fire 1 års lærlinger og fire 2 års lærlinger. I tillegg har vi en lærling i portørfaget med oppstart høsten 2025.

Konklusjon og oppsummering

Kongsvinger kommunestyre støtter i sin høringsuttalelse Fylkeskommunedirektørens innstilling til vedtak og forslag om tilbudsstrukturen for videregående opplæring i Innlandet skoleårene 2026/27-2030/31. Fylkeskommunedirektøren har i høringsnotat lagt opp til få endringer i tilbudene til ungdom, da fylkestingssak 66/2024 og 93/2024 har gitt relativt klare føringer for videre tilbudsstruktur. Det innebærer at tilbudene som foreslås, vil være tilnærmet det samme som i fylkestingets vedtak fra desember 2024, med noen få unntak.

Dette er i tråd med svar i tidligere Høringsuttalelse fra Kongsvinger kommune til forslag om framtidig skole -og tilbudsstruktur og alternative opplæringsmodeller. Kongsvinger kommune ønsker å ihensynta et fallende elevtall og ivaretagelse av høy kvalitet, mangfoldig og variert tilbud i regionens videregående skoler. Et slikt tilbud må ihensynta det lokale næringslivets behov for framtidig arbeidskraft. Fylkeskommunens erfaring tilsier at dette vil øke sannsynligheten for gjennomføring av videregående skole, som kvalifiserer for arbeid eller videre utdanning.